

תקציר הלכות מעשיות לנקיונות פסח והלכות ערב פסח שחל בשבת

רקע:

א. האיסור על הימצאות חמץ הוא רק אם הוא בבעלותך. לכן ברגע שמכריזים "כל החמץ שנמצא ברשותי הרי הוא כהפקר וכעפר הארץ" (כפי שנעשה אחרי הבדיקה ובבוקר אחרי השריפה—השנה בשבת בבוקר) אי אפשר לעבור על איסור "בל יראה ובל ימצא" גם אם משהו כן נשאר בבית.

ב. אמנם לא סמכו החכמים על ביטול זה לגבי כמויות גדולות. הוא גם לא פועל לגבי חמץ שאדם יודע שהוא נמצא. בנוסף הם חששו שאם מישוהו ימצא חמץ אכיל משך החג הוא עלול לאכול אותו או, אם הוא פירור, הוא ייפול לאוכל. אדם גם עלול להתחרט על הביטול ולהתכוון לרכוש את האוכל שלו בחזרה.

מפני זה תקנו לחפש את החמץ בבית ולבער אותו משם. חיפוש זה איננו נצרך לפירורים לא אכילים (לפי פוסקים רבים מספיק שהם מלוכלכים, לפי אחרים רק אם אינם ראויים לאכילת כלב) בנוסף, אם החמץ נמצא במקום לא נגיש (במאמץ סביר) אין צורך לבער אותו פיזית (כגון מאחורי מקרר או מתחת לערימת ארגזים במחסן).

ג. למעשה החיפוש והניקיון הם בעיקר בשביל חתיכות חמץ בגודל של כזית (קופסת גפרורים) וראויים לאכילה. פחות מגודל זה נכלל בהפקרה ואין לחשוש שמא יאכל. (ויש מחמירים שזה רק נכון אם הפירורים מטונפים).

אזורים שאוכלים בהם כמו המטבח והאזור של שולחן שבת חייבים להיות נקיים גם מפירורים קטנים (מפני שאם הם נופלים לאוכל הם אוסרים גם אם הם לא בבעלותך).

אפשר לעשות מכירת חמץ בשביל מוצרים שיש לגביהם ספק אם יש בהם חמץ. אם יש הפסד ממוני משמעותי בביעור חמץ גמור, אפשר למכור גם אותו.

ד. חשוב יותר מחומרות הוא שנגיע לליל הסדר ולחג שמחים, נינוחים, ועם יחסי משפחה טובים. חשוב שהילדים שלנו יראו איך שעובדים את השם גם ביראה וגם בשמחה תוך כדי עמל ההכנות.

מקומות שיש לנקות ולבדוק

בנוסף, רק תקנו החכמים חיפוש איפה שיש סבירות שנפל שם חמץ והוא נגיש. לכן אין לדאוג שמא חמץ נפל מאחורי ספרים (לא סביר), עמוק בארונות או נמצא בין החריצים של הבלטות (לא נגיש). אם יש סבירות שילד החביא, אז יש לבדוק מקומות שהוא עשוי להחביא שם.

כן יש לבדוק את אזור המטבח היטב, לנקות גומיות המקרר, כסאות (אין צורך בין החריצים). כן יש לבדוק את המכונות ולנקות את הכסאות, שטיחים, מגירות. כן יש לברר איזה אוכל יש לבעלי חיים – כולל דגים! – ולבער מה שיש בו חמץ (ובדרך כלל, יש). כיסים של בגדים צריכים בדיקה שמא מי שאוכל יכניס אוכל לשם בחג והוא יתלכלך מהפירורים שם. אם מדובר בבגדים שלא ילבשו בחג, יש רק צורך לבדוק שאין שם כזית (וזה גם רק במקרה שיש סבירות שיש) ולשים אותם במקום שלא ייקחו משם. ספרים שרגילים להביא לשולחן במשך השנה לא כדאי להביא לשולחן בחג וכל ספר שכן מביאים לשולחן יש לבדוק היטב. עדיף לא להביא. כדאי לקנות ברכונים אחרים לחג.

מה ואיך מכשירים

המטבח

א. ארונות: לבדוק מה יש, לנקות את המדפים שישתמשו בהם (יש נוהגים לכסות בנייר – לדעתי זה ראוי אם יש חריצים וחיבורים שלא מגיעים אליהם. אם לא, אין צורך).

שולחנות: לנקות היטב ולשים מפה.

שיש: לנקות, לייבש ולשפוך עליו רותחים מקומקום מחובר לחשמל שרותח. אפשרות שנייה, יותר פשוטה, לנקות ולייבש ולכסות ב"פי וי סי" או נייר אלומיניום.

כיורים: אם מנירוסטה, לנקות, לייבש, לשפוך רותחים על כל הכיור. אם מחרסינה, לנקות היטב ולשים קופסה. יש לנקות היטב את הברזים ולשפוך גם עליהם רותחים.

כיריים: לשים כיסוי פח על הכל וסיר מלא מים מעליו ולהפעיל את כל המבערים כ-חצי שעה. זה מלבן את החצובה ואת המבערים. יש לשים נייר כסף על הטס למטה. יש גם לנקות את אזור הכפתורים מפירורים.

מקרר: לנקות היטב. לנקות את הגומיות היטב או להחליף. אין צורך לכסות המדפים אלא אם כן יש בהם סדקים. אם מכסים, לפתוח פתחי אוורור כדי לא לקלקל את המקרר.

תנור: לנקות היטב את התנור עם חומרים מיועדים לתנור, ולהפעיל אותו על החום הגבוה ביותר למשך שעה.

את התבניות קשה להכשיר, ולכן צריך לקנות תבניות מיוחדות לפסח. גם עדיף להחליף הרשתות. מי שאין לו רשתות לפסח יכול להכשיר את הרשתות עם התנור ולעטוף אותם בנייר כסף.

יש מחמירים שלא להכשיר תנור ולא להשתמש בו בפסח או להשתמש בו רק למאכלים מכוסים.

תנורים שמנקים את עצמם בחום של כ-500 מעלות, אינם צריכים ניקוי לפני ההכשרה.

מדיח כלים: יש לנקות היטב את המדיח ובייחוד את המסננת ואת הממטרות (על ידי פירוק, שטיפה, ניקוי החורים). יש להפעיל עם חומר לנקיון מדיח. לא להשתמש במדיח עשרים וארבע שעות לפני ההכשרה. אחרי עשרים וארבע שעות להפעילו על התכנית המקסימלית, והמהדר יפעיל שוב לשטיפה במים קרים.

טוסטר: אי אפשר להכשיר. לרוב אין הרבה לנקות בו מכיוון שבדרך כלל כל הפירורים שרופים. אם יש פירורים שרואים אותם שלא שרופים, לנער אותם.

כלי חמץ: להסתכל שאין בהם חמץ ולאחסן בארונות סגורים עם נייר דבק. אין צורך להבריק אותם מלכלוך שאיננו ראוי לאכילת כלב.

הגעלת כלים: כדי להגעיל כלים צריך לנקות אותם מכל לכלוך ולא להשתמש עשרים וארבע שעות לפני ההגעלה.

לסכו"ם: לוקחים סיר נקי, ממלאים במים ומרתיחים. שמים לתוכו הסכו"ם הנקיים אחד אחד או בסל

ומנערים בתוך המים. המים חייבים להמשיך ולבעבע בזמן שהכלים בפנים. אין צורך להשאיר הכלים בפנים לזמן מסוים. בסיום ההגעלה שוטפים הכלים במים מהברז.

לסירים: לנקות היטב. כתמים הבלועים בכלי אינם מהווים בעייה אבל חלודה, לכלוך שרוף וכו' כן מעכב. אם הסיר נכנס לסיר המלא במים רותחים אפשר להגעיל אותו שם. אם לא, אפשר גם למלא אותו במים, להרתיח ולתת למים לגלוש (לפעמים צריך לחמם אבן ולהוסיף אותו למים הרותחים כדי שיגלוש).

הגעלת כלים

בנוגע להגעלת כלים לחג, מי שיכול, נראה לי שעדיף להגעיל בבית כדי להמעיט בחיכוך עם אנשים. רשמתי עיקרי ההלכות למעלה. יש סדרת סרטונים יפה וברורה שהרב רימון מאלו"ש עשה על הכשרת הבית: תחפשו ב-youtube "הרב צבי רימון, הלכות פסח".

בע"ה תהיה הגעלה ציבורית למי שאינו מגעיל בביתו. **על מנת למנוע התקהלות, ההגעלה תתנהל כדלהלן: תביאו את הכלים שלכם בתוך שקית גדולה, ארגז או סל עם השם ומספר טלפון שלכם רשומים על נייר. תחזרו כעבור שלוש שעות לאסוף אותם.**

הלכות מיוחדות לערב פסח שחל להיות בשבת

בדיקת וביעור חמץ: מקדימים לבדוק חמץ בברכה בליל י"ג בניסן. לאחר הבדיקה מבטלים את החמץ כמו בכל השנים. למחרת ביום שישי שורפים את החמץ שנמצא, (רצוי עד 11:40). אין לומר אז את נוסח הביטול. משיירים חמץ לשתי סעודות ראשונות של שבת.

סעודות שבת: מכיוון שאסור לאכול מצות בערב פסח, כדי שהמצה תהיה חביבה עלינו בשעת מצוותה, חייבים להשאיר לחם חמץ לשתי הסעודות הראשונות של שבת. את הלחם הזה (יחד אם מה שתרצו לאכול ביום שישי לפני שבת) יש כמובן להשאיר מחוץ למכירה (המכירה נכנסת לתוקף קרוב לשבת).

כדי שלא להסתבך בתבשילי חמץ, מומלץ לבשל לשבת תבשילים כשרים לפסח בכלי פסח, להתחיל את הסעודה בקידוש ובאכילת פת עם ממרחים ומטבלים, ולאחר שמסיימים לאכול את הפת, לנקות את הידיים והבגדים להמשך הסעודה. כך לא מסתכנים בכניסה למטבח עם פירורי לחם וכו'.

הכלים לתחילת הסעודה צריכים להיות או כלי חמץ או כלים חד פעמיים. מומלץ חד פעמי, אבל מסוג יפה שמכבד את השבת. הכלים לשאר הסעודה יכולים להיות חד פעמיים או של פסח.

שתי אופציות: את החלק של הסעודה עם לחם אפשר לעשות בשולחן שאוכלים שאר הסעודה, אבל יש לשים לב לנקות השולחן מפירורים. אפשרות אחרת היא לאכול את החלק הראשון עם החמץ בחוץ או במקום אחר שונה משאר הסעודה ואז לעבור לאכול במקום הקבוע לאכילה בפסח לשאר תבשילי הסעודה.

זמן סיום אכילת חמץ וביעורו ביום שבת: יש לסיים את אכילת הלחם בסעודה השנייה עד סוף זמן **אכילת חמץ 10:40** (ולמחמירים 10:10). לשם כך צריך להקדים את תפילת שחרית של אותה השבת. במרכזי, נתחיל ב-7:00.

מי שקם מאוחר ויכול להספיק להתפלל, לקדש ולאכול כביצה לחם יעשה זאת. מי שלא יספיק כי קם מאוחר יותר, יקצר בתפילה על מנת להספיק לקדש ולאכול כביצה פת לפני זמן האיסור. מי שקם עוד יותר מאוחר יתפלל כדרכו ויוותר על אכילת הפת.

לאחר הסעודה השנייה, אוספים את כל שיירי החמץ מהקערות ומהמפה. כדי לבער אותם יש: **או** לפורר אותם לרוח (אם מדובר בפירורים), **או** להשליך אותם לאסלת השירותים, **או** לשפוך עליהם חומר שפוגם אותם מלהיות ראויים לאכילה (יש להשרות חתיכות). אחרי זה יש לומר את הביטול שבסידור שאומרים כל שנה בשעת השריפה. **יש לסיים כל התהליך לפני השעה 11:40** (למחמירים 11:28)

סעודה שלישית: יש לקיים סעודה שלישית בבשר ודגים, או במיני פירות (שו"ע תמד, א). וכן מותר לאכול קציצות מבושלות מקמח מצה (קניידלעך), או לבשל מצות שלמות (כמובן, לפני שבת) ולקבוע עליהם הסעודה. ואין להרבות באכילה בסעודה שלישית, כדי שבלילה יאכל מצה לתאבון.

ניסיתי לכתוב קצר ולעניין וכמובן, לא כללתי הכל. אם יש שאלות נוספות ובירורים...אני זמין במייל ravdanielk@gmail.com ובטלפון 050-3-555-764 (עדיף קודם מסרון). בשמחה.

הגעלת כלים: על יד בית הכנסת ביום רביעי בלבד (יא ניסן) בשעות 8:00-16:00. ההגעלה בתשלום.

מכירת חמץ: מכיוון שאני בבידוד, אפשר לבצע מכירה אצל ר' עזריאל ברגר הנאמן עלי לבצע נכון את ההרשאה בבית הכנסת המרכזי בזמני התפילות או בתאום עמו. זאת הדרך המועדפת. אפשר גם במייל אלי עד סוף יום רביעי. הראשון עדיף, השני טוב, והעצה הבאה גם מועילה: דרך הרבנות הראשית https://www.gov.il/he/service/chametz_sale או באתר www.chabad.org.

קמתא דפסתא: השנה במיוחד יש הרבה שנזקקים לעזרה. נא לתרום בנדיבות.

דרשה לשבת הגדול: בע"ה ואי"ה במוצאי שבת פרשת ויקרא ב'זום'. פרטים בהמשך.

בברכה לחג כשר ושמח מאד ובציפייה לגאולה השלמה,

שלכם,

דניאל